

TANPINAR'IN UNUTULMUŞ BİR ŞİİRİ: DAĞLAR

İbrahim ŞAHİN

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın edebî hayatı şiirle başlar. İlk şiirlerini *Altıncı Kitap*'ta, *Dergâh*, *Anadolu Mecmuası*'nda, *Milli Mecmua*'da ve *Hayat Mecmuası*'nda yayımlayan Tanpınar, 1923 senesinde öğretmen olarak Erzurum Lisesine tayin edildikten sonra, şiirleri yanında ilk mensur metinlerini de yayınlamaya başlar. Onun Erzurum yıllarında bazı şiir ve yazıları Erzurum'da neşredilmekte olan *Muallimler Birliği Mecmuası*'nda neşredilir. *Huzur* romanını yayınlamaya kadar (1948 tefrika tarihi) daha çok şair olarak tanınmasına rağmen Tanpınar, şiirlerini ömrünün son yıllarında, 1960 yılında kitaplaştırır.¹ Şiirlerini bir türlü kitaplaştırmamasının sebebini, Yahya Kemal'in beğenmeyeceği endişesine ve kendisinin şiirlerinin değerinden emin olmamasına bağlamak mümkündür. Nihayet 1960 yılında Yeditepe Yayınları tarafından neşredilen *Şiirler* adlı kitapta kendisinin seçtiği 37 şiir vardır. Aynı kitap, müsveddelerle ve Tanpınar'ın düzeltmeleriyle birlikte Yapı Kredi Yayınları tarafından 1999 yılında tekrar yayınlanmıştır.²

Tanpınar'ın *Bütün Şiirleri*, 1976 yılında birinci baskısı yapılmış olmak kaydıyla İnci Enginün tarafından hazırlanmış ve Dergâh Yayınevi tarafından defalarca neşredilmiştir. Bugün elimizde 16. baskısı (2015) bulunan Tanpınar'ın bütün şiirlerini içeren kitap³, ilk baskıdan bu yana, eksikleri giderilerek genişletilmiştir. Eksiklerden biri de Tanpınar'ın Erzurum'da öğretmenlik yaptığı sırada *Muallimler Birliği Mecmuası*'nda yayınladığı “Dağlar” adlı şiirdir. Hece vezniyle yazılan ve iki kıta olan

1 Ahmet Hamdi Tanpınar, *Şiirler*, Yeditepe Yayınları, İstanbul, 1960.

2 Ahmet Hamdi Tanpınar, *Şiirler*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1999.

3 Ahmet Hamdi Tanpınar, *Bütün Şiirleri*, 16. baskı (Hazırlayan: İnci Enginün), Dergâh Yayınları, İstanbul, 2015.

bu şiir, Tanpınar'ın ilk dönem şiirlerindeki duygu ve düşünce dünyasının izlerini taşımakta ve gurbet temasını ele almaktadır. Bu bakımdan “Dağlar”, bir yalnızlık, hasret ve gurbet şiiridir. Bilindiği gibi onun ilk dönem şiirleri devrin Anadolu romantizmi diyebileceğimiz fikir atmosferine uygun olarak, daha berrak ve aynı zamanda halk edebiyatı verimlerinin tesirindedir. “Kardeşim Sıtkı'ya” şeklinde ithaf cümlesi ihtiva eden “Dağlar” başlıklı şiir, onun ilk dönem şiirlerinden sayılan “Musul Akşamları”, “Sonbahar-Antalya'nın Denize”, “Madalyon”, “Hicret”, “Annem İçin”, “İsfahan”, “Kerem'e”, “Odalarda Akşam”, “Beyaz Taş”, “Kalbim”, “Bir Yolcuya”, “Senenin Son Gecesinde”, “Sonbahar” gibi şiirleriyle birlikte ele alınıp, devrin ruhunu gösteren Anadolucu duyuş ve düşünüş çerçevesinde ele alınmalıdır.

“Kardeşim Sıtkı” kimdir?

Tanpınar'ın mektuplarında adı geçen birkaç Sıtkı vardır. Bunlardan birincisi Cahit Sıtkı Tarancı; ikincisi de Zeki Sıtkı'dır. Fakat bizim için önemli olan ve Tanpınar'ın şiiri ithaf ettiği Sıtkı'nın Erzurumla olan bağıdır. Tanpınar'ın şiirini ithaf ettiği Sıtkı, Cevat Dursunoğlu'nun kardeşi Müştak Sıtkı Dursunoğlu'dur. Mehmet Kaplan'a yazdığı mektupta Tanpınar, Müştak Sıtkı Dursunoğlu'ndan sitayişle söz eder ve kendisiyle tanışmasını tavsiye eder. Tanpınar'ın Müştak Sıtkı Dursunoğlu'na ilişkin ifadeleri aynen şöyledir: “Benim Erzurum'da birkaç dostum vardı. Hakikaten Erzurumlu iki dostum, iki kardeşim vardır. Cevat'la kardeşi Sıtkı. Sıtkı'yı bul. Şimdi galiba mütekaît. Bütün bir zevk ve medeniyettir bu Sıtkı dediğim adam. Eskiden daha hovarda, bir evli için mümkün olacak kadar hovarda yaşardı. Şimdi işittiğime göre biraz dindar olmuş. Bakma, eski kurttur ve çok iyi konuşur. Bütün Milli Mücadele'yi, o taraflardaki safhalarıyla ve Harb-i Umumi'yi dinlemek istediğine emin olduğum iç tarafıyla yaşayan -etinde ve kanında- ve iki defa galiba idam tehlikesi geçiren bir adam, bir evliya.

O sana başka bir Erzurum açabilir.”⁴

4 Tanpınar'ın Mektupları (Hazırlayan: Zeynep Kerman), Dergâh Yayınları, İstanbul, s. 235.

Ayrıca Sıtkı Dursunoğlu'nun *Muallimler Birliği Mecmuası*'nda ve o yıllarda Erzurum'da neşredilmekte olan *Albayrak* gazetesinde şiirleri ve nesirleri yayımlanmıştır.⁵

Aşağıdaki şiir Muallimler Birliğinin neşir organı olan ve aynı adı taşıyan mecmuada yayınlanmıştır. Üstelik Tanpınar'ın aynı dergide başka bir şiiri daha yayınlanmıştır. İnci Enginün, *Bütün Şiirleri*'ne eklediği notlarında “Sonbahar” başlıklı şiirin *Anadolu Mecmuası*'ndaki künyesi yanında, *Muallimler Birliği*'ndeki künyesini de verir.⁶ Ancak “Dağlar” başlıklı bu şiir, gözden kaçmış olmalıdır. Çünkü ne İnci Enginün'ün hazırladığı *Bütün Şiirleri*'nde ne de Orhan Okay'ın *Bir Hülya Adamının Romanı: Ahmet Hamdi Tanpınar* adlı çalışmanın sonunda verilen Tanpınar kaynakçasında bulunmaktadır.⁷

“Dağlar” başlıklı söz konusu şiiri, Tanpınar kaynakçasına eklenmesi umuduyla aşağıda yayınlıyoruz.

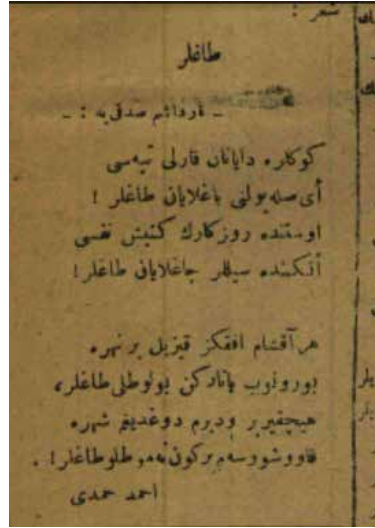
DAĞLAR

Kardeşim Sıtkı'ya

Göklere dayanan karlı tepesi
Ey sıla yolunu bağlayan dağlar!
Üstünde rüzgârın geniş nefesi
Eteğinde seller çağlayan dağlar!
Her akşam ufkunuz kızıl bir nehre
Bürünüp yanarken bulutlu dağlar,
Hıçkırır ve derim doğduğum şehre
Kavuşursam bir gün ne mutlu dağlar!

Ahmet Hamdi

(*Muallimler Birliği*, Sene 1, S. 7, 9 Kânûn-ı evvel 1340, s. 8.)

5 Sıtkı Dursunoğlu için bkz: *Sıtkı Dursunoğlu* (Derleme), Güzel İstanbul Matbaası, Ankara, 1953.

6 Tanpınar, *Bütün Şiirleri* (16. baskı), Dergâh Yayınları, İstanbul, 2015, s. 177.

7 Orhan Okay, *Bir Hülya Adamının Romanı: Ahmet Hamdi Tanpınar*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2010.